

Dragi prieteni,

Vă împărtășesc faptul că nu eram decis să iau cuvântul la această adunare. Dar președintele Consiliului Național mi-a sugerat că nu ar fi bine să nu iau cuvântul. De aceea, vă rog să ma acceptati cu un mesaj de suflet.

Pentru că eu consider că ne aflăm într-un moment important al evoluției partidului nostru, iar actuala adunare a Consiliului Național și mai ales Congresul PSD de peste două săptămâni pot să marcheze o relansare a activității partidului sau, din contră, să consacre declinul său.

I. Câteva constatări:

a) PSD – cu toate variantele sale (FSN, FDSN, PDSR) – s-a născut ca un partid al Revoluției, care a și pus în practică obiectivele sale strategice: democratizarea țării, reformarea economiei (trecerea de la o economie etatizată la economie de piață), integrarea europeană și euroatlantică, deschiderea față de lume. Aceste lucruri nu pot fi contestate de nimeni.

b) Partidul nostru a avut răspunderea guvernării și, atunci când s-a elaborat noua Constituție democratică a României și când s-au adoptat legile privatizării și când România s-a asociat Parteneriatului pentru pace și Comunității Europene, ca și când s-au finalizat negocierile de aderare la Uniunea Europeană și procesul de aderare la NATO.

c) PSD este cel ce a generat creștere economică, prin politicile economice promovate atunci când era la guvernare.

d) PSD este și a fost un partid care a promovat reformele economice în România și, în general, cu bune rezultate.

Nimeni nu constată, însă, că aceste reforme au avut un preț: politic, economic și social. Ne-am asumat acest preț, dar, spre deosebire de adversarii noștri politici, am fost consecvenți ideologiei noastre și am însoțit aceste reforme cu măsuri de protecție socială, adresate păturilor celor mai defavorizate.

e) Am făcut și erori, pentru care am plătit și plătim încă. Dar bilanțul nostru a fost, în esența sa, pozitiv.

Și, cu toate acestea, unii se străduiesc să ne demonizeze, în fel și chip, prezentându-se chiar drept un pericol – identificându-ne ca urmași ai PCR, deși noi suntem intim legați de înfăptuirea Revoluției din Decembrie 1989, care a demolat vechiul regim, iar foști membri ai PCR se găsesc în absolut toate partidele care s-au născut după revoluție.

Acestui atac de imagine, care continuă și acum, n-am știut să-i răspundem cu seriozitate și în mod credibil! Ba, chiar unii dintre noi dau semne de concesi față de adversari sau, în orice caz, nu se angajează să apere demnitatea partidului și a fondatorilor săi – lucru inacceptabil pentru militanți loiali, legați intim de principiile fondatoare ale partidului.

II. Consiliul Național și apropiatul Congres al PSD sunt chemate să reafirme cu claritate profilul, opțiunile politice și ideologice, liniile strategice actuale ale PSD, ca partid social-democrat, de stânga, modern și dinamic – legat de cele mai largi categorii de cetățeni – un partid pentru o Românie europeană.

Trebuie să consolidăm partidul și să-i reînnoim programul său politic cu fața la viitor, la sfidările sale, la noile realități economice și sociale ale țării, la noul context internațional.

Trebuie să dăm răspunsuri clare, ce fel de partid vrem să fim:

- un partid capabil să guverneze România (singur sau în coaliție) sau un partid care să fie veșnic în opoziție;

- un partid oportunist, cu un discurs populist, dornic să ia voturi de peste tot și în orice condiții – sau un partid de principii, cu un discurs ideologic explicit – legat de interesele celor mulți, celor mai largi categorii de cetățeni, care suportă consecințele acestei tranziții prelungite.

Trebuie să alegem și să o spunem explicit – Partidul Social-Democrat trebuie să fie un partid al stângii democratice activ, dinamic, permanent cuplat la realități, cu un tip de reacție clară și directă. Pentru aceasta e nevoie de un mecanism de decizie bine definit și eficient, care să rămână profund democratic, transparent – până la ultima sa verigă.

Câteva constatări și concluzii:

1. Multe din erorile PSD au la origine ignorarea democrației interne de partid, adoptarea de decizii în afara organismelor statutare, în mod netransparent, încurajând conturarea unor grupări de influență și competiția dintre ele. Aceste practici ne-au costat și ne costă! Aceasta duce la deformarea imaginii despre partid – nu ca organism politic menit servirii interesului public, ci subordonat intereselor înguste ale unora. Din acest punct de vedere, intrarea la guvernare alături de PD-L a fost o eroare; ea s-a decis sub astfel de presiuni.

2. Dacă în anterioara perioadă de opoziție – 1997-2000 – PDSR a învățat multe și s-a pregătit temeinic pentru revenirea la guvernare, după 2004 am irosit mult timp în lupte intestinale și în conspirații de culise.

3. Preocupantă este slăbirea legăturilor firești cu electoratul nostru tradițional, ca și insuficienta lărgire necesară a legăturilor cu noi categorii de alegători care, firesc, ar trebui să aibă opțiuni de stânga – în special tineri, dar și marea majoritate a intelectualității. De-a lungul ultimilor 20 de ani, s-au produs multe mutații în structura socială a populației, urmare fenomenului de dezindustrializare, cu unele tendințe de dezurbanizare și cu apariția fenomenului de migrație. PSD nu s-a adaptat suficient la toate aceste mutații. Mai degrabă s-a mulțumit să adopte un discurs cvasi-neoliberal, pentru că “așa e la modă” sau pentru că ne temem de eticheta de “neocomuniști”!

4. Din păcate, întreaga stângă europeană trece printr-o perioadă de declin, negăsind căile potrivite de afirmare, în condițiile crizei actuale prin care trece economia mondială. Mai degrabă exponenții dreptei au apelat la poziții de stânga pentru ieșirea din criză (de fapt, implicând statele pentru salvarea băncilor și a marilor companii suprastatale).

5. Prin tot ce am făcut după Revoluție am dovedit că nu avem nimic comun cu vechiul sistem și cu defunctul partid comunist. Așa că nu avem de ce să avem complexe. Însă, atitudinea uneori oscilantă a unora dintre noi, afirmarea incertă a identității noastre ideologice – a deziluzionat pe mulți dintre susținătorii noștri și dintre cei ce așteaptă să fie apărați de noi.

III. Ce am învățat, din punct de vedere ideologic, în acești 20 de ani (sau ar fi trebuit să învățăm)?

- Viața a demonstrat neviabilitatea abordărilor extremiste:

Anul 1989 a marcat eșecul unei experiențe istorice, bazată pe o abordare extremistă, nerealistă, a așa-zisului socialism de stat, care, în esența sa, era un capitalism de stat, cu ambalaj fals socialist: - pentru că nu poate fi conceput socialismul în condițiile lipsei de libertate, de democrație și de stat de drept;

- așa cum ignorarea pieței, confundarea primitivă a ei cu capitalismul și încercarea de substituire a acestui factor obiectiv – care a stat la baza dezvoltării economiei, de la începuturile civilizației – cu factori subiectivi (statul și birocrăția de stat) s-a dovedit o gravă eroare, care a condus la falimentul sistemului, în plan economic.

B. Actuala criză a economiei mondiale a marcat eșecul altei abordări extreme – a neoliberalismului, care a absolutizat rolul pieței în reglarea mecanismelor economice, opunându-se oricărui factor de reglementare, inclusiv din partea statelor. Ca o paranteză, încă din 1992, în mesajul meu către Parlamentul României, după alegerile din toamnă, noi ne-am delimitat de cele două abordări extreme,

exprimând explicit poziția noastră despre ce trebuie și e dator să facă statul și ce nu trebuie să facă statul în economie.

Altminteri, rolul statelor naționale este tot mai dificil de definit astăzi, în condițiile globalizării economiei mondiale și poziției dominante a marilor companii supranaționale pe o piață nereglementată, acestea fiind marii beneficiari, inclusiv a efectelor crizei, pe seama statelor!

De aceea, unii analiști consideră că actuala criză nu numai că nu este una ciclică, obișnuită, ci o criză de sistem, ba chiar de final al sistemului economiei capitaliste, care va prefigura, probabil, spre mijlocul secolului XXI trecerea spre o nouă etapă istorică, a unei economii de esență post-capitalistă.

Este misiunea forțelor de stânga democratică, a social-democrației contemporane să se implice în analiza acestor procese istorice și să propună orientări specifice stângii actuale moderne.

C. Problema cea mai gravă a lumii contemporane este marele decalaj dintre bogați și săraci, atât la nivel global, cât și la nivel național, în ciuda creșterii produsului global mondial – în ultimii 50-60 de ani – și, deci, a bogăției, la nivel mondial. Incapacitatea capitalismului ca orânduire de a rezolva asemenea probleme este exemplificată de cea mai bogată țară a lumii – SUA – incapabilă să pună capăt sărăciei și unde discrepanțele dintre cei mai bogați și cei mai săraci sunt la fel de stridente ca și în țările subdezvoltate!

D. Pentru România, problema esențială este marele decalaj economic și social, moștenit din istorie, față de țările dezvoltate europene.

Este misiunea social-democrației românești să se afirme ca principala forță politică interesată să contribuie la conturarea și promovarea unei strategii de perspectivă pentru realizarea acestui obiectiv istoric – de reducere a acestor decalaje – în interesul tuturor românilor și nu doar al unei minorități profitoare. Eu cred că aceasta este misiunea tuturor forțelor democratice europene, de a reduce aceste

decalaje de pe continent – Europa unită putând deveni un exemplu de îmbinare posibilă a progresului și creșterii economice cu preocupările pentru o mai bună echitate socială.

Întrebarea fundamentală pentru noi este dacă este pregătit Partidul Social-Democrat, din punct de vedere ideologic și politico-organizatoric, pentru a răspunde a acestei misiuni – și cum să o facă?

La această întrebare trebuie să răspundă Congresul PSD din 20 februarie a.c.

Aceste lucruri nu țin doar de teorie, ci de răspunsuri practice la problemele actuale ale societății românești, ale tuturor românilor.

E. Unde se desparte stânga de dreapta în abordarea acestor probleme?

- În primul rând – în politicile economice și sociale stânga este și va rămâne adepta definirii statului ca factor redistributiv, organizator al solidarității sociale active, factor de corectare a eșecurilor pieței, mai ales în plan social (prin adâncirea polarizării și a discrepanțelor sociale).

- În al doilea rând – stânga trebuie să sancționeze derivatele antidemocratice, autoritariste ale dreptei, ale populismului demagogic și să acționeze activ pentru extinderea spațiului de acțiune al drepturilor și libertăților cetățenești (adică al cuceririlor Revoluției Române din decembrie).

Aceasta poate și trebuie să devină o platformă comună a tuturor forțelor democratice (inclusiv a dreptei liberale) și a societății civile, pe care PSD este dator să o promoveze. Aceasta este datoria politică a PSD față de țară și față de cetățeni. De aceea, PSD trebuie să se opună tendințelor antidemocratice exprimate de așa-zisa reformă constituțională propusă de Traian Băsescu, care reduce Parlamentul la un rol decorativ și facilitează concentrarea puterilor în mâinile sale. PSD a greșit că nu a boicotat referendumul pe această temă.

Ca o observație particulară privind comportarea arbitrară, abuzivă a actualei puteri, PSD-ul e dator să-i apere și să-i sprijine pe toți cei ce sunt supuși presiunilor administrative – inclusiv primari și consilieri ai PSD, ca și alți funcționari din diferite structuri administrative locale sau centrale – obiect al așa-ziselor restructurări.

IV. În ce privește Congresul PSD

1. Cred că, în perioada premergătoare, discuțiile s-au axat prea mult asupra candidaților la funcția de președinte – problemă, desigur, importantă – în dauna, însă, a abordării problemelor de fond privind:

- concluziile principale ce se desprind din activitatea precedentă, inclusiv din confruntările electorale;

- situația actuală în care se află partidul și starea de spirit a militanților;

- liniile esențiale ale activității viitoare;

- modificările necesare ale statului și structura viitoare a organismelor de conducere prin ridicarea eficienței lor.

2. Vă declar deschis că, în ce mă privește, nu mă interesează personal să candidez pentru vreo funcție. La vârsta mea, aș prefera să am mai mult timp pentru reflecții și pentru transpunerea lor în scris, inclusiv în legătură cu istoria recentă, în care am jucat un anumit rol, și cu marile probleme cu care se confruntă societatea noastră.

Răspunzând unor observații și sugestii (inclusiv dintr-o scrisoare primită recent de la o pensionară, susținătoare a mea de-a lungul acestor ani – neplăcut impresionată nu atât de răutățile debitate la adresa mea din partea adversarilor, dar mai ales din partea unora din interiorul partidului), vreau să vă spun că nu mă interesează nici funcția de președinte de onoare. Pe mine nu m-au interesat nici în trecut funcțiile și onorurile formale. Am căutat să câștig respectul și considerația oamenilor nu pentru funcția pe care o ocupam, ci pentru ceea ce făceam și reprezentam eu, ca om. Aceasta este ceea ce contează!

3. Congresul nostru trebuie să răspundă la câteva întrebări esențiale – să fixeze obiectivele pe care trebuie să le îndeplinească noua echipă de conducere ce va fi aleasă și, în consecință, să asigure alegerea celor mai potriviți candidați – pentru fiecare din funcțiile prevăzute în statut.

a) În legătură cu această problemă a alegerilor, aș vrea să fac o remarcă față de modul în care este prezentată de către unii.

Conform prevederilor noastre statutare, la Congres nu se desfășoară o competiție între echipe, care ar trebui să se prezinte cu programe distincte. Noi trebuie să alegem oamenii cei mai capabili să pună în practică programul partidului, obiectivele politice unice cer vor fi adoptate de Congres pentru etapa următoare și care, împreună (cei aleși), să formeze o echipă sudată și eficientă.

Noi trebuie să alegem viitorul Consiliu Național, președintele, secretarul general, un număr de vicepreședinți, secretari naționali – toți fiind militanți și slujitori ai partidului, ai programului și politicii sale și nu “oamenii de curte”, “valeții” viitorului președinte (indiferent cine ar fi el).

Vă amintesc că, în 1992, FSN a cunoscut scindarea, în urma unui congres organizat pe principiul competiției între 3 grupuri susținătoare ale unor moțiuni programatice diferite. Nu cred că e cazul să readucem în practica noastră asemenea modalități, care s-au dovedit păguboase pentru partid. Până și Partidul Socialist Francez, care practică asemenea forme de organizare (cu o experiență îndelungată, de aproape un secol), cunoaște o situație nefericită de sciziuni, care l-a afectat puternic în ultimii ani.

b) Pentru mai multă coerență, aș face câteva propuneri de modificări la statut, care vizează și alegerile din congres:

- În primul rând, propun ca în Congres să alegem doar Consiliul Național, președintele partidului și, eventual, secretarul general.

- Propun ca vicepreședinții (și poate chiar și secretarii naționali) să fie aleși de către Consiliul Național. Aceasta și dintr-o rațiune practică, de folosire optimă a potențialului uman.

În condițiile alegerii concomitente, în Congres, a președintelui și a vicepreședinților, cei mai proeminenți lideri care candidează la funcția de președinte – cu excepția celui ales – ar rămâne în afara noii echipe de conducere (cred că trebuie să evităm asemenea formule exclusiviste!).

- De asemenea, propun reducerea numărului de vicepreședinți (responsabili de domenii). Este nejustificată alegerea celor 8 vicepreședinți zonali din rândul președinților de organizații județene. Putem să introducem practica invitării, prin rotație, a președinților județeni – la ședințele BPN (în acest fel, îi rotim pe toți în acest exercițiu). Altminteri, este chiar în spiritul principiilor statutare să evităm cumulul de funcții.

În abordarea acestor probleme, trebuie să urmărim eficiența structurilor și nu menajarea unor orgolii.

- Propun, de asemenea, reducerea numărului de membri ai Consiliului Național la cca. 250-300 membri, pentru a putea fi o structură funcțională, deliberativă. Altminteri, așa cum e acum, este un mini congres. Reuniunea sa ar putea avea loc semestrial, nu anual. În anii 1997-2000, Consiliul Național se reunea în Sala Omnia – cu 400 de locuri – și avea un caracter mult mai eficient și operațional.

c) Atât pentru Consiliul Național, cât și pentru congresele partidului, să evităm caracterul formal și festiv. În ultimii ani a prevalat acest caracter, accentuat și de campaniile electorale.

Nu cu spectacole de lumini și cu balonașe îi convingem pe oameni ci cu idei și proiecte concrete, cu un spirit activ, militant, legat de nevoile și așteptările oamenilor!

Să ne debarasăm de asemenea practici festivistice, ca și de acțiuni și “comploturi” de culise, de “aranjamente” de grup (cu “reuniuni” pe la restaurante), , în afara structurilor de partid statutare. Asemenea practici subminează spiritul de colegialitate, de încredere reciprocă, de solidaritate care trebuie să existe într-un partid de stânga, social-democrat, între militanți animați de crezuri și aspirații comune, și nu de lucruri efemere, de orgolii și pasiuni pentru titluri, funcții și avantaje personale.

d) De asemenea, esențial pentru credibilitatea partidului este credibilitatea militanților și liderilor săi, a purtătorilor săi de mesaj.

În politica de promovare a liderilor – de la organizațiile locale până la centru – trebuie să prevaleze criterii obiective, calitatea personală a oamenilor, pregătirea, competența, experiența lor, calitățile lor morale, decența și corectitudinea, capacitatea de comunicare cu electoratul și cu membrii și militanții partidului și, nu în ultimă instanță, carisma personală.

Trebuie să evităm și să eliminăm criteriile subiective, nepotismul, cumetria, interesele de grup, de “gașcă”, sau forța și susținerea financiară. Desigur, un partid are nevoie de resurse financiare și este interesat să aibă alături oameni cu asemenea mijloace, dar nu pe bază de clientelism și nu cu pretenția ca ei să dicteze politica de cadre în partid.

Calitățile oamenilor, competența lor și spiritul militant, de veritabili oameni de stânga, trebuie să fie criteriul de bază!

V. Un partid social-democrat, cum este PSD – nu face politică de dragul politicii. Politica nu este doar un joc de putere (cum o consideră unii), ci trebuie să fie un instrument de promovare a progresului economic și social, de slujire a “cetății”, a “polisului”, a cetățenilor, mai ales a celor dezavantajați.

Aceasta este deosebirea dintre politică și politicianism.

Aceasta trebuie să fie percepția despre politică a unor militanți social-democrați, în acest spirit trebuie să-i formăm și să-i promovăm pe noii militanți tineri ai PSD. Să știe că a fi membru și militant al unui partid de stânga democrată – trebuie să știe să se ridice deasupra intereselor personale și de grup, a intereselor de moment. Să știe și să dorească să-și consacre energia și inteligența bunului public și slujirii celor mulți. Și aceasta nu doar declarativ, în vorbe, ci prin fapte, prin exemplul propriu de ținută civică și de comportament.

Numai cu asemenea profil de militanți și de lideri, animați de un asemenea mod de viață și care să se bucure de încrederea cetățenilor. PSD își va putea afirma rolul său, de forță politică, în măsură să influențeze politica națională, mersul înainte al societății românești, propășirea țării și a tuturor cetățenilor săi.